

1. Regelverket for offentlig/privat samarbeid

Se vedlegg 1 for en mer utfyllende redegjørelse for regelverket når det gjelder lån og leieavtaler.

- **Helseforetakene kan ikke ta opp lån i det private markedet.**
Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 59 (2001-2002) ble det vedtatt å etablere en statlig låneordning til investeringsformål for de regionale helseforetakene. I tilknytning til denne låneordningen er det utarbeidet "*Instruks for lån knyttet til investeringer for de regionale helseforetakene*" (vedlegg 2). Av instruksen følger det at helseforetakene ikke har adgang til å ta opp langsiktige lån i det private markedet.
- **Helseforetakene har ikke anledning til å inngå avtaler om finansiell leasing.**
I henhold til regnskapsloven er det mulighet for to hovedtyper leieavtaler, operasjonelle og finansielle. I vårt investeringsregime er operasjonelle leieavtaler tillatt, men finansielle leieavtaler ikke er tillatt. Finansielle leieavtaler gir et foretak muligheten til å finansiere en eiendel selv om man aldri kjøper denne. Dette innebærer i realiteten at helseforetakene tar opp langsiktige lån i det private markedet, noe som ikke er tillatt, jfr. ovenfor.
- **Helseforetakene kan inngå avtaler om operasjonell leasing, men dette vil tas inn i departementets vurderinger ved tildeling av lån til investeringer**
Helseforetakenes låneadgang er regulert i deres vedtekter (vedlegg 3). For å begrense det totale investeringsnivået til det nivået som det er lagt opp til gjennom lånebevilgninger og inntekter til å dekke avskrivninger, ble det i foretaksmøtet i januar 2006 slått fast at departementet i sin vurdering av de regionale helseforetakenes lånebehov vil se hen til blant annet omfang av operasjonelle leieavtaler.

2. Kort om hendelsesforløpet

Styrene i Det norske Radiumhospitalet og senere Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF (R-R HF) behandlet sykehotell på Montebello i flere styremøter. I styrevedtak fra årene 2004 – 2007 er det:

- gitt tillatelse til tilrettelegging og forprosjektering (2004),
- gitt tilslutning til at det arbeides med en løsning der Sykehotell as står for finansiering og oppføring (2005),
- gitt adm.dir fullmakt til å søke Helse Sør om lånemidler til Sykehotell as til prosjektet (mars 2007)
- bedt adm.dir om å arbeide raskt for å få på plass en løsning for foreldreovernatting og sykehotell på Montebello, gjerne i samarbeid med en hotellaktør (november 2007).
- i flere av disse sakene understreket at gjennomføring skal være iht. gjeldende retningslinjer.

Prosjektframdrift på byggearbeidene:

- 7. mars 2007 kunngjorde Rikshospitalet en konkurranse på prosjektering av sykehotell. Kontrakten inneholder også en opsjon for detaljprosjektering og bygging. Kontrakt ble tildelt PEAB 31.mai 2007. 26. august signeres avtalen med PEAB av adm.dir.
- 12. november 2007 sendte Rikshospitalet Peab et brev der de blir bedt om å "*iverksette planlagte aktiviteter iht. gjeldende fremdriftsplan for prosjektet*". I brevet står det "*Dersom mot formodning arbeidene må stoppes før opsjonsavtalen er formalisert vil byggherren dekke de faktiske utgiftene*".
- 4. januar 2008 beordret Helse Sør-Øst prosjektet stoppet umiddelbart. Saken ble behandlet på styremøte i Rikshospitalet 15.01.08 der det blant annet ble lagt vekt på å begrense tapene. Det ble også bedt om en oversikt over kostnader som er bundet opp til neste styremøte, 28.02.08.
- 28.februar 2008 ber styret adm.dir minimalisere tapene i påvente av en avgjørelse fra Helse Sør-Øst. Styret gir styreleder fullmakt til å avslutte arbeidsforholdet til daværende adm.dir.

Relevante føringer fra foretaksmøte i Helse Sør/Sør-Øst som ble videreført i foretaksmøter i R-R HF:

- 16. februar 2006: *"Gjeldende konsernbestemmelser vedr. planlegging, gjennomføring og finansiering av investeringer i HF omfatter også investeringsprosjekter organisert som OPS og investeringer i heleide (dir. eller indir.) datterselskaper.*
- 9. mars 2007: *"Det må ikke inngås bindinger i form av avtaler, utvikles strategier eller gjøres andre disposisjoner som vil virke blokkerende eller forplikte nytt regionalt helseforetak på en uhensiktsmessig måte."*

Behandlingen i Helse Sør/Helse Sør-Øst RHF:

- 23. mars 2007 fikk Helse Sør anmodning om lån og svarte i brev 23. mai 2007 at søknad måtte sendes i tråd med konsernbestemmelsene i Helse Sør, og med nødvendig dokumentasjon.
- 11. juli 2007 mottok Helse Sør-Øst RHF investeringssøknad for prosjektet, uten dokumentasjon. Dokumentasjonen ble etterspurt og mottatt stykkevis i perioden fra 13.09.07 til 28.11.07.
- 28.11.07 fikk Helse Sør-Øst en muntlig orientering om at det var inngått en opsjon med Peab. Fristen for å beslutte igangsetting var angitt til 01.12.07, senere korrigert til 31.12.07. Helse Sør-Øst ble videre informert om at det var reservert produksjonstid for betongelementer for å unngå stans i framdriften.
- 17. desember 2007 fikk Rikshospitalet brev om at nytt sykehotell på Montebello ville bli vurdert sammen med øvrige prosjekter, med sikte på styrebehandling i løpet av 1. halvår 2008.
- 27. desember 2007 ble Helse Sør-Øst i møte med Rikshospitalet, informert om at opsjonen ville utløpe 31.12.07, og det ble bedt om tillatelse til å inngå samarbeid med eksterne for å finansiere sykehotellet. I motsatt fall ville kontrakten med Peab ikke bli inngått.
- 28. desember 2007 ba Helse Sør-Øst i brev om møte mellom Peab, Helse Sør-Øst og Rikshospitalet. I møtet 03.01.08 ble det kjent for Helse Sør-Øst at byggingen var startet og at anslagsvis 60 % av arbeidene var kontrahert.
- 17. april 2008 Helse Sør-Øst RHF slår fast at sykehotellet ikke er gitt prioritet i Helse Sør-Øst og at byggearbeidene derfor må avvikles.

3. Økonomiske forutsetninger for opprinnelig prosjekt

Det kan stilles spørsmål til forutsetningene for den lønnsomhet som er beregnet i R-R HF sin styresak 5/2008 og som er referert i Dok 8. Dette gjelder blant annet:

- Den planlagte kapasiteten i sykehotellet er 100 senger. Antall eksternt kjøpte senger var i 2007 i gjennomsnitt 30 senger.
- Kostnaden ved alternativ overnatting er satt til 1300 kroner per døgn mens R-R HF sine faktiske kostnader kan beregnes til om lag 750 kr per døgn i 2007.

4. Valgt løsning

- Byggingen av sykehotellet ble startet uten godkjenning og tilsagn om finansiering
- Stopp i prosjektet ville medført en tapssituasjon for staten og for pasientene. Det var derfor viktig å få på plass en løsning på denne vanskelige situasjonen.
- Valgt løsning vil romme mer enn et overnattingstilbud. Helse Sør-Øst skisserer at de vil utvikle et helhetlig pasienttilbud ved også å etablere en arena for eks. rehabilitering, læring og mestring, likemannsarbeid mv. Dette vil sikre fleksibilitet og god integrering mot resten av sykehuset.
- Alle forhold tatt i betraktning, er det regjeringens oppfatning at det beste grunnlaget for et godt pasienttilbud er at det utvidede sykehotellet bygges og eies av Rikshospitalet HF. Dette samsvarer med Helse Sør-Øst RHF sin vurdering og anmodning.
- For å få på plass denne løsningen har regjeringen i rnb foreslått å øke Helse Sør-Øst RHF sin låneramme til investeringer med 50 millioner i år og 60 millioner til neste år (vedlegg 4).

Vedlegg til bakgrunnsnotatet

Vedlegg 1.1: Regelverk rundt lån og leieavtaler i helseforetakene 05.05.08.pdf

Vedlegg 1.2: Låneinstruks pr des 04.pdf

Vedlegg 1.3: Vedtekter Helse Sør-Øst pr januar 2008.pdf

Vedlegg 1.4: Søknad om økt låneramme Helse Sør-Øst RHF av 09.05.08.pdf